Nr. 7-8. Sibiiu, 1—15 Aprilie 1881. Anulu XII.

TRANSILVANI'A.

Fói'a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese càte 2 cóle pe luna si costa 2 florini val. austr., pentru cei ce nu suntu membrii asociatiunei.
Pentru strainatate 6 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentulu se face numai pe càte 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitetulu asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Flor'a phanerogama din fostulu districtu alu Naseudului. — Academi'a romana. — Procesu verbalu luatu in siedinti'a din 15 Ianuariu 1880 a comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu. — Dela 15 Ianuarie, comitetulu a mai tienutu siedintia in 28 Februariu st. n. — Mortalitatea. — Publicatiune. — Anuntiu.

Flor'a phanerogama

din fostulu Districtu alu Naseudului.

De Florianu Porcius, Cav. alu ordinului corónei de feru Class'a III. vice-capitanu emerit.

Complexulu toritorialu, a carui *Flor'a* este obiectulu acestui tractatu, jace in ànghiulu nord-osticu alu Transilvaniei intre 41° 58′ si intre 43° 18′ alu lungimei dela insul'a *Ferro*, apoi intre 46° 54′ si intre 47° 34′ alu latimei nordice, si contiene 55.57 miluri patrate.

Acestu teritoriu a constituitu dela 1861 pàna càtra finea anului 1876 o jurisdictiune civila de sine statatóre, sub numirea „Districtulu Naseudului," càndu apoi s'a inpreunatu cu Districtulu Bistritiei, formandu ambele Districte „Comitatulu Bistriti'a-Naseudu.

Intrég'a parte nordica si ostica constà din unu bratiu alu muntiloru carpatici, dela care escuru spre internu mai multe ramificatiuni de munti, de déluri si de coline despartite prin vali, in partea cea mai mare afunde si strîmte. Acésta imprejurare in legatura cu inaltimea terenului, atribue acestui teritoriu unu aspectu muntosu, in cea mai mare parte mai pucinu aptu spre agricultura.

Lungimea catenei de munti incepèndu dela alpele Ciblesiu, care in partea de càtra nord-vestu forméza graniti'a cu comitatulu Solnocu-Dobâc'a si alu Marmatiei, si pàna la Dragoias'a, care in partea de càtra ostu-sudu forméza graniti'a cu Romani'a (Moldov'a), si cu comitatulu Ciucului, este preste 20 miluri.

Elevatiunea media a acestei catene este in partea nordica mai mare decàtu in partea ostica. Cea din tàiu se calcula la 1800, éra ceialalta la 1600 metri, pre càndu unele vêrvuri se ridica preste 2000 metri.

Cu respectu la elevatiune, acestu teritoriu se inparte in:

I. regiunea inferióra, adeca a valiloru, colineloru si a déluriloru (promontorieloru), dela punctulu celu mai diosu (circa 280 m.) pàna la 800 metri;

II. regiunea montana, dela 800 pàna la 1250 metri;

III. regiunea subalpina si alpina dela 1250 pàna preste 2000 metri.

Dupa diferitele culturi contiene:

pamentu aratoriu	5.41	miluri □
gradini si fenatiu	8.44	„ „
pasiuni, inclusive cu ale muntiloru	11.07	„ „
paduri	29.44	„ „
neproductivu	1.21	„ „
	= 55.57	„ „

Dintre cerealii se cultiva:

Cucuruzu (malaiu, porumbu, papusioiu) si hrisca prin vali pàna la o elevatiune (inaltime) de 600 metri; grâu, secara, ordiu si cartofi pàna la 950, éra ovesu pàna la 1250 metri.

Padurile constau in cea mai mare parte din bradetu, mai pucine de fagu, éra stegiariulu provine numai in unele grupe mai merunte. Afara de acestea soiuri de lemne mai provinu inca: ulmi, plopi, carpini, artiari, paltini, jugastri, tisa, teiu, mesteacanu, alunu, scorusiu, salci, arini, s. a.

Padurea frundiósa incéta — in calcululu mediu — la 1200, éra cea acerósa (de bradetu) in facia la 1600, si in dosu la 1800 metri.

Morasteni turfóse, numite tînove s'au bahne, de estensiune mai mare se afla pre teritoriulu comunei Cosn'a si Ilv'a mare, éra de estensiuni mai mici, precumu si locuri paludinóse, in mai multe parti.

Lacuri mai mari nu suntu, éra mai mici se afla atàtu pre munti, de es. pre Ineu, Cisia, Corongisiu, etc, càtu si pre déluri si la siesuri.

Apele principale, dela care si respectivele vali 'si au numirea suntu:

1. Fluviulu Bistriti'a-auria, care dela isvorulu seu si pàna la valea „Diac'a" forméza graniti'a din parte cu Marmati'a si din parte cu Bucovin'a, are unu cursu spre ostu, si se varsa in Siretu. De acest'a apartienu riurile laterale: Cosn'a si Tesu'a, care forméza graniti'a cu Bucovin'a.

2. Fluviulu Somesiu (mare), care in cursulu seu spre sudu-vestu adapa valea Rodnei, si se scurge in Tis'a.

La acest'a apartienu riurile si valcelele mai insemnate: Cubasielulu, Isvorulu, Aniesiulu, Cormai'a, Ilv'a, Lesciorulu, Strimb'a, Feldrisielulu, Rebr'a, Salauti'a si Ciblesielulu.

3. Riulu Bistriti'a in valea Borgoului.

4. Riulu Sieulu, care ambele intrunindu-se se varsa sub numirea de Sieu in Somesiu.

5. Fluviulu Muresiu, care in curgerea sa spre sudu-vestu trece numai in o distantia scurta pre langa comunele Murareni si Rusii-munti.

Afara de apele dulci se mai afla si ape minerale (apa acra) in mai multe locuri, precumu la Rodn'a-vechia, Rodn'a-nóua, Sângiorgiu, Parv'a, Cosn'a, Sandroi'a, Valea-Colibitiei, pre Muntele Délulu-latu.

La Aniesiu (Dombhát), $^1/_2$ óra departare dela Rodn'a-vechia, si la Sângiorgiu suntu intocmiri pentru scalde calde si reci, éra la Valea-Vinului, 1 óra departare de Rodn'a-vechia, si la Autoni'a, $^1/_4$ óra departare dela acésta comuna, suntu intocmiri numai pentru scalde reci.

Analis'a chemica a apeloru minerale dela Sângiorgiu, Aniesiu si Valea-Vinului se afla susceputa sub numirea colectiva *„Die Rodnaer Sauerbrunnen“* in „Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften zu Hermannstadt, Jahrg. X. (1859), apoi si in brosiur'a: Übersicht der bekanntesten zu Bade- und Trinkkuranstalten benützten Mineralwässer Siebenbürgens, von Professor Dr. Sigmund. Wien, 1860.

Pharmaceutulu Fr. Folberth, care a analisatu acestea ape, se esprima asupra loru:

„Die St. Georger und Dombhátquelle characterisiren sich als muriatische Natronsäuerlinge, d. h. als solche Quellen, welche sich, neben einem bedeutenden Gehalte an kohlensaurem Natron, noch durch eine nahmhafte Menge Chlormetalle auszeichnen.

Betrachten wir das Wasser der beiden Quellen in Bezug auf die Menge ihrer festen Bestandtheile, so sehen wir, dass das der erstern sämmtliche in der folgenden Tabelle*) angeführten Wässer übertrifft, und dass der Dambhátquelle, mit Ausnahme Rohitschs, genau zwischen Vichy und Bilin zu stehen kommt. Rohitsch besitzt aber mehr als um die Hälfte weniger kohlensaures Natron, und muss daher auch an Wirksamkeit der Dambhátquelle nachstehen.

Die Quelle zu St. Georg muss in Anbetracht ihres grossen Gehaltes an kohlensaurem Natron zu den *vorzüglichsten* bekannten Natronsäuerlingen gerechnet werden; selbst das berühmte Faschingen wird von diesem Wasser überbothen, und es gehört ihm daher mit Recht der dritte Rang in unserer Tabelle ..... Schwefelsaure Salze enthält die St. Georgerquelle wie bekannt, nur Spuren, dafür übertrifft ihr Gehalt an Chlornatrium sämmtliche angeführte Säuerlinge. Das anwesende Jod, obgleich dessen Menge gering, zeichnet diese Quelle vor allen andern aus, da nur höchst geringe Menge dieses Körpers in Vichy aufgefunden wurde. Seine Anwesenheit dürfte manche von aufmerksamen Aerzten gemachte Beobachtung bezüglich der therapeutischen Wirkung dieses Wassers erklären. Der hohe Werth dieser ausgezeichneten Quellen wird noch besonders durch die grosse Ergiebigkeit derselben gesteigert..... Die St. Georger Quelle liefert in 24 Stunden eine Wassermasse von beiläufig 53280 Pfund; diese enthält 138 Pfund Kochsalz und 131 Pfund kohlensauers Natron, während 105 Pfund auf die verschiedenen andern Bestandtheile entfallen, zusammen also die enorme Masse von 374 Pfund fixer Bestandtheile.

Das Wasser der Dombhátquelle hat weniger kohlensaueres Natron als Szt. György und Faschingen, und nimmt somit seine Stelle zwischen dem letzteren und Gleichenberg ein. In Bezug der kohlensauren Erden steht es mit Borszék fasst auf gleicher Höhe; sein Kochsalzgehalt wird nur von Selters und Roisdorf überstiegen, und schliesst sich somit in dieser Beziehung fest an Roisdorf an. Am meisten Aehnlichkeit zeigt Dombhát in seiner chemischen Constitution mit Gleichenberg und Emskrähnchen.“

Asemenea si professorulu Dr. Sigmund se esprima despre acestea ape minerale:

„Dieser Analyse gemäss sind die Quellen von St. Georg und Dombhát äusserst berücksichtigungswerthe Natronsäuerlinge; die St. Georger Quelle hat auf 54 Gran fester Bestandtheile 18 Gran salzsaures Natron; — die Dombháter auf 38 Gran 14 Gran kohlensaures und fasst 8 Gran salzsaures Natron. Bilin, Selters und Gleichenberg sind zunächst die gefeierten Quellen des Auslandes, mit denen die Rodnaer zu vergleichen wären.“

Cunun'a muntiloru de càtra nordu si ostu apara cá unu scutu contra venturiloru reci de miédianópte si resaritu, si acést'a este caus'a, cà celu putienu prin vali, unde suntu situate si comunele, temperatur'a este moderata, si teritoriulu internu mai putienu espusu venturiloru nord-ostice.

Totusi considerandu diferinti'a in respectulu relatiuniloru de elevatiune (2263—280=1983 metri), alu situatiunei singurateceloru puncte locale, si alu formatiunei geologice, apoi mai considerandu si estensiunea paduriloru si multimea isvóreloru, riuriloru si fluviiloru, se póte dice, cà si relatiunile climatice suntu diferite.

*) In respectiv'a tabela suntu scaldele in urmatori'a ordine rangiate: Vichy Grande-Grille, Bilin Iosefsquelle, St. Georg, Faschingen, Dombhát, Gleichenberg, Emskrähnchen, Salzbrunn, Roisdorf, Selters, Rohitsch, Borszék.

Deci, de si temperatur'a in regiunea inferióra este moderata, totusi in regiunea montana, subalpina si alpina este cu atàtu mai aspra, cu càtu si elevatiunea este mai mare.

Neaflandu-se pàna acumu in acestu tienutu institute pentru observari meteorologice *), asiá pentru regiunea inferióra ar poté servi — de si numai aproximativu — datele meteorologice relative la cetatea Bistriti'a, ce se afla in apropiarea tienutului nostru. Dupa acestea se-ar' poté calculá:

I. Temperatur'a anuala media + 6·5° Reaum.
maximulu + 29·0° „
minimulu — 24·0° „
sau pentru:
iarna (Dec., Ianuariu, Februariu) — 2·8° „
primavéra (Martie, Aprile, Maiu) + 6·5° „
véra (Iuniu, Iuliu, Augustu) . + 15·0° „
tómna (Sept., Oct., Novembre) . + 8·0° „

II. Pressiunea aerului: maximulu 331‴ Paris.
minimulu 310‴ „

III. Precipitatiunea atmosferica anuala media. . . . . 342‴ „
maximulu 368‴ „
minimulu 290‴ „

Daca se va luá numerulu totalu de plóia de preste anu cu 160 dile, cade pre fia care di de plóia, circa 2.14‴ par.

Dilele de plóia si prin urmare si cantitatea precipitatiunei suntu pre munti, sau pre locuri mai apropiate de acestia, cu multu mai numeróse, decàtu in partile mai departate. In genere se póte dice, cà in acestu tienutu suntu anii ploiosi mai puçinu favoritori, ba adeseori chiaru daunatiosi pentru economi'a rurala, decàtu aceia, in cari predomnesce seceta.

Precumu despre intrég'a Transilvania, asiá in specie si despre acestu tienutu stau la dispositiune in privinti'a puncteloru mesurate parte trigonometrice si parte barometrice numai unele date fragmentarie, care suntu de multeori si contradicatórie.

Atari date referitóre la acestu tienutu se afla in Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften zu Hermannstadt, Jahrg. IX, XV, XIX, apoi pre mapele edate de càtra c. r. institutu militaru-geograficu din Vien'a, de càtra Scheda, Merzich, etc.

In urmatoriulu tablou se voru indica atàtu comunele, càtu si muntii si alte puncte deodata cu nivelulu loru, observandu, cà punctele nemesurate, spre a se deosebi de celea mesurate, suntu provediute cu *, si cumcà datele nivelului la celea nemesurate s'au calculatu numai aproximativu, prin combinare si apretiuire cu celea mai de aprópe mesurate.

*) Se astépta dela institutulu gimnasiului superioru din Naseudu se satisfaca si acestui postulatu atàtu de necesariu din punctu de vedere nu numai sciintificu, ci si localu economicu.

A. Comunele.

I. In Valea Somesiului.

a) In Valea principala.

		Petióre vienese	metri.
1. Rodn'a-nóua	Trig.	1992·—	629·63
	Kl. & B. *)	1998·99	631·84
2. Rodn'a-vechia (opidu) . .	Trig.	1608·—	508·26
	Kl. & B.	1622·30	512·79
	„ „	1624.58	513·50
	Fischer	1593·20	503·58
* 3. Maieru		1500·—	474 12
4. Sàngiorgiu (2.84 metri sub fontan'a de apa minerala)	Kl. & B.	1430·96	452·30
5. Ilv'a-mica	Kl. & B.	1277·62	403·83
* 6. Feldru		1180·—	372·97
* 7. Nepos		1130·—	357·99
* 8. Rebrisiór'a		1050·—	331.99
9. Naseudu (opidu)	Trig.	1020·—	322·40
	Kl. & B.	1018·16	321.79
	„ „	1021·06	322·74
	Fischer.	1023·91	323·64
* 10. Salv'a		990·—	312·91
* 11. Mititei		970·—	306·60
* 12. Mocodu		930·—	293·95

b) In Valea laterala Ilv'a.

* 13. Ilv'a-mare		1800.—	568·94
14. Magur'a	Kl. & B.	1719·53	543·53
* 15. Sânt-Iosifu (Poian'a)		1550·—	489·92
* 16. Lesiu		1510·—	469·12

c) In Valea laterala: Rebr'a.

* 17. Parv'a (Lunc'a-Vinului) . . .		1700·—	537·34
* 18. Rebr'a-mare		1400·—	442·51

d) In Valea laterala Salauti'a.

19. Romuli (Strîmb'a) . .	Kl. & B.	1761·—	556·81
20. Telciu	„ „	1223·83	386·74
* 21. Bichigiu		1180·—	372·97
* 22. Hordeu		1040·—	328·72

e) In Valea laterala Ciblesielu.

* 23. Suplaiu		1720·—	543·66
* 24. Gaureni		1480·—	467·80
* 25. Poieni		1470·—	464·64
* 26. Runcu		1450·—	458·32
27. Zagr'a	Trig.	1242·—	392·58
	Kl. & B.	1276·53	403·46

II. In tienutulu fluvialu: Bistriti'a aurie.

28. Cârlibab'a-Transilvaniei (Ludvigsdorf).	Trig.	2862·—	904·63
29. Cosn'a	Trig.	2580·—	815·49

III. In Valea Borgoului.

30. Borgo-Muresieni . .	Kl. & B.	2067·67	653·55
* 31. B. Bistriti'a		1620·—	512·05
* 32. B. Tih'a		1570·—	496·25

*) Datele de Klops et Burghardt, Fischer, Kreil si Stache suntu basate pre mesurari barometrice.

		Petióre vienese	metri.
33. B. Prundu	Trig.	1566·—	494·98
	Fischer.	1569·07	495·95
* 34. B. Suseni		1510·—	477·28
* 35. B. Mediloceni		1480·—	467·80
36. B. Dioseni	Kl. & B.	1451·18	458·69
	„ „	1455·76	460·14
* 37. B. Rusu		1400·—	442·51
IV. In Valea Sieului.			
* 38. Budaculu-romanescu		1460·—	461·48
* 39. Ragl'a		4430·—	451·99
* 40. Gledinu		1420·—	448·83
41. Monoru	Kl. & B.	1410·97	445·98
* 42. Sieutiu		1360·—	429·87
* 43. Sânt-ión'a		1180·—	372·97
* 44. Nusifaleu		1150·—	363·49
V. In Valea Muresiului.			
* 45. Rusii-munti		1385·—	437·78
* 46. Morareni		1380·—	436·19
B. Muntii si alte puncte.			
Scald'a „Antoni'a“ langa Rodn'a	Kl. & B.	1575·07	497·85
Scald'a „Aniesiu“ totu aci	„ „	1503·03	471·08
Scald'a „Valea-Vinului“ la fântana	„ „	2213·80	699·74
	„ „	2219·96	701·69
La Colbu	„ „	2152·31	680·62
La cas'a de spalatu metalu Nr. 2.	„ „	2784·99	880·28
La cas'a dela cunicul'a Teresi'a	„ „	3186·15	1007·08
Pétr'a-glodului, la mór'a de firezu	„ „	2090·31	660·72
Délulu-glodului	„ „	3089·49	976·53
La scurgerea Mariiloru in Somesielu (2.84. m. preste nivoulu apei)	„ „	2159·39	682·71
La inbinarea Isvorului-mare cu Isvorulu-preluciloru	„ „	2244·07	709·31
La gur'a pareului Necitasiu	„ „	2459·43	777·38
La inbinarea paraeloru Preluci si Isvorulu-smeului	„ „	2670·—	843·93
	„ „	2672·70	844·35
La podulu preste pareulu Capra foiloru	„ „	2968·73	938·36
La cas'a de birtu (de presentu casarma de gendarmi) pre Poian'a-rotunda	„ „	3761·09	1188·81
In tarniti'a Poieni-rotunde, punctulu celu mai inaltu alu drumului de tiéra, ce comunica intre Valea-Somesiului si a Bistritiei-aurie	Trig.	3918·—	1238·40
	Kl. & B.	3978·70	1257·59
	„ „	3979·08	1257·71
La junctiunea acestui drumu cu drumulu Marmatiei (Sigetului), la podulu preste Bistriti'a-auria	Trig.	3372·—	1065·83
	Kl. & B.	3101·70	980·39
Punctulu mai inaltu alu drumului in Délulu-durni, ce duce dela Rodn'a-vechia la Ilv'a-mare	Kl. & B.	2663·84	841·99
	„ „	2666·98	842·98
Intre Aniesie (3.79. m. preste nivoulu apei)	„ „	1982·95	626·77
Vîrvulu Aniesiului	„ „	3757·17	1187·57
Magur'a langa Rodn'a-vechia vis-a-vis de scald'a de la Aniesiu	„ „	3732·56	1179·79
Punctulu celu mai inaltu alu drumului pre Strîmb'a, ce comunica intre Valea-Somesiului si a Borgoului	„ „	2120·27	670·12
Tihuti'a (prediu) la statiunea de posta	Trig.	2796·—	883·76
Totu aci la birtu	Kl. & B.	2800·—	885·28
Totu aci inaltimea locului	„ „	2845·58	899·46
Pasulu Borgoului, punctulu celu mai inaltu alu drumului de statu, care comunica intre Transilvani'a si Bucovin'a pre Magur'a-Calului	„ „	3759·99	1185·30
	Kreil.	3782·99	1195·73
Magur'a-Calului, vîrvulu mai inaltu	Kl. & B.	3916·81	1238·03
Ciblesiu	Trig.	5756·34	1819·47
	M. G. K.	5760·—	1820·62
	G. St.	5760·80	1820·87
* Arsulu		3438·—	1086·68
* Vîrvulu-petri		5500·—	1738.44
Comarnice	Trig.	3462·—	1094·27
* Stefaniti'a		3500·—	1106·28
Tarniti'a de càtra ostu spre Sietrefu, punctulu celu mai inaltu alu drumului celui nou de tiara, ce comunica cu Marmati'a	Kl. & B.	2609·24	824·73
Tarniti'a de càtra vestu pre Sietrefu	„ „	2821·68	891·88
Fundulu Valei la pólele Sietrefului	„ „	2202·92	696·30
Muncelulu rîiosu	Trig.	5646·—	1784·59
* Magur'a-négra		3400·—	1074·67
* Bassarab'a		5500·—	1738·44
* Betrân'a (Lespedea)		6440·—	2035·55
Magur'a lui Stanu	Kl. & B.	3721·95	1176·44
* Bîrl'a		5400·—	1697·83
* Obêrsi'a-Rebri		6200·—	1959·70
* Rantea		6000·—	1896·48
* Oprisiasc'a		5500·—	1738·44
* Crai'a (Detunat'a)		5600·—	1770·05
* Cormai'a		6000·—	1896·48
* Petrosulu		5600·—	1770·05
(Acest'a se nu se confunde cu Petrosulu Marmatiei, care are 7266 urme = 2296.64 metrii.)			
* Mirasi'a		6100·—	1928·09
* Rabl'a		6000·—	1896·48
Muncelulu maiereniloru	Kl. & B.	5117·17	1617·44
Totu aci regiunea superiora a semenaturiloru si a padurei frondose	„ „	3921·—	1239·35
* Isvorulu mare		6300·—	1991·30
* Mihaiass'a		5600·—	1770·05
* Gemenea		7000·—	2212·56

		Petióre vienese	metri.
* Gergeleu		6900·—	2180·95
* Galati		6500·—	2054·52
* Negrilés'a		5400·—	1706·68
Corongisiu (sau Lazi si Vîrvulu-laziloru)	Kl. & B.	6284·94	1986·55
	„ „	6286·21	1986·95
Totu aci, la loculu ce se numesce „la pórta“	„ „	5335·92	1686·58
Totu aci la isvorulu de càtra nordu	„ „	4774·88	1509·25
* Sac'a		5000·—	1580·40
Délulu-popii, Vîrvulu	Stache.	4870·—	1541·84
Totu aci, regiunea superióra a padurei frondose	Kl. & B.	4173·—	1390·—
Stolu	M. G. K.	5088·—	1608·21
* Putredulu		5000·—	1580·40
* Cisi'a		6600·—	2086·13
Ineu, vîrvulu celu mai inaltu	Trig.	7158·50	2262·66
	G. St.	7159·68	2263·03
	M. G. K.	7218·—	2281·47
	Kl. & B.	7157·10	2262·22
	„ „	7148·43	2259·48
	„ „	7157·67	2262·40
Totu aci la Isvorulu celu mai susu pre façia de càtra sudu (Cost'a-neteda)	„ „	6588·—	2082·43
Laculu „Lal'a“ pre partea nordica a Ineului	„ „	6020·63	1903·10
Isvorulu celu mai inaltu alu valcelei Lal'a	„ „	6511·57	2060·08
	„ „	6517·35	2062·01
* Benesiu (Vîrvulu)		5000·—	1580·40
Totu aci la fontan'a de apa in plaiu	„ „	4417·19	1396·19
* Ineutiu α. vîrvulu Ineutiului		7000·00	2212·56
β. vîrvulu Rosiu		7100·—	2244·16
* Vîrvulu Gagiloru		6000·—	1896·48
* Prelucile		5500·—	1738·44
Lopadn'a	Kl. & B.	5041·50	1593·52
* Stinisiór'a		5800·—	1833·26
Vêrvulu-Omului, vêrvulu mai inaltu	Trig.	6360·—	2010·27
	Kl. & B.	5949·65	1880·57
	„ „	5954·75	1882·18
Totu aci, la Isvorulu de pre partea ostica a Vêrvului sudicu	„ „	5534·68	1749·44
Totu aci, vêrvulu stâncei sudice	„ „	5932·98	1875·30
	„ „	5937·09	1876·60
Totu aci, vêrvulu celu mai inaltu	„ „	5967·72	1886·28
* Vèlf'a		5400·—	1706·68
* Banculu		5400·—	1706·68
* Persi'a		5000·—	1580·40
Cucurés'a, siantiurile de càtra ostu la vêrvu	Kl. & B.	4360·40	1778·24
Vêrvulu-crucii la Ilva mic'a	„ „	3877·43	1225·58
Heniulu, vêrvulu	„ „	5963·38	1884·91
Vêrvulu de medilocu	„ „	6068·39	1918·10
Vêrvulu-tomnatecului	„ „	3771·50	1192·10
Ol'a séu Miloslav'a	Trig.	5029·70	1589·79
Vêrvulu	G. St.	5038·62	1592·61
	Kl. & B.	5054·21	1597·55
Totu aci, signalulu pe vêrvu	M. G. K.	5094·—	1610·11
* Zimbroi'a		4500·—	1422·36
* Petr'a-Dornei		5000·—	1580·40
* Temeu		5100·—	1612·01
* Petrile-rosi		5300·—	1675·22
* Marisielu		4600·—	1453.97
* Gur'a-haiti		4600·—	1453·97
Cerbucu	Trig.	6378·—	2015·96
* Isvorulu-bucinisiului		6300·—	1991·30
* Petr'a-tomnatecului		5100·—	1612·01
Calimani	Trig.	6438·—	2034.93
Petrosulu (limite cu comitatulu Muresiu-Turd'a)	Trig.	6586·—	2081·70
Signalulu pe vêrvu	M. G. K.	6666·—	2106·99
* Gruiulu		4800·—	1517·18
* Petr'a lui Draganu		4800 —	1517·18
* Struniorulu		5000·—	1580·40
* Dalbidanu		4000·—	1264·32
* Bub'a		4000·—	1264.32
* Bistritiór'a		4500·—	1422·36
* Fagetielu		4000·—	1264·32
* Bucsiói'a		5200·—	1643·62
* Délulu-negru		4000·—	1264·32
* Petr'a-Cusmi		3800·—	1201·10
Poian'a-Tomi	Trig.	4604·70	1455·45
Vêrvulu acestei'a	M. G. K.	4608·—	1456·51

Pusetiunea geografica, relatiunile climatice, ale formatiunei geologice, ale nivoului si ale configuratiunei teritoriului influintiaza asia de tare asupr'a vegetatiunei, incàtu Flor'a acestui tienutu pre càtu in respectulu variabilitatei, pre atàtu si in respectulu numerositatei infaçiosiéza o abundantia cá aceea, care pre alte complexe de asemenea estensiune raru, ori nici decum nu se afla.

Aci intempinamu pre unu cercu restrinsu plante montane, subalpine si alpine din Europ'a de medilocu, insoçite de plante din Caucasu, din Balcanu, ba si din Norvegi'a; asemenea si de acelea, ce provinu pe campii si siesuri cu clima mai stêmperata.

In genere se póte dice, cà localitatile cu substratu de varu suntu cele mai abundante in producerea de plante mai rare si mai multivarie, pentru acea astfeliu de localitati cu deosebire in regiunea subalpina si alpina obtienu loculu celu dintâiu.

Alu doilea locu obtienu localitatile subalpine si alpine cu substratu micoschisticu.

Suntu plante, care provinu in dóue sau in trei regiuni, pre càndu altele provinu numai in un'a regiune. In genere se póte dice, cà plantele, ce apartienu ori numai la regiunea cea mai inferióra, ori numai la cea alpina, nu trecu asia usioru preste lini'a granitiei loru.

Vegetatiunea incepe de comunu a se desvoltá in regiunea inferióra camu càtra finea lunei lui Martie.

Corylus Avellana Populus tremula, nigra si pyramidalis, Alnus glutinosa, Tussilago farfara, Hepatica triloba, Galanthus nivalis suntu prenuntiurile acestei desvoltari.

Camu pe la mediloculu lui Aprilie inflorescu cele mai multe amentacee. Levcoium vernum, Viola hirta, canina, Capsella bursa pastoris, Droba verna, Lamium purpureum, Veronica polita, Salix purpurea, cinerea si capraea, Crocus bannaticus, Erythronium dens canis, Daphne Mezereum s. a.

Dupa acea inflorescu: Ornithogalum luteum, Corydalis solida si cava, Lathraea sqamaria, Anemone nemorosa si ranunculoides, Scilla bifolia, Chrysosplenium alternifolium, Isopyrum thalictroides, Luzula vernalis, Petasites officinalis, Amygdalus persica, s. a.

Càtra finea lui Aprilie si la inceputulu lui Maiu incepu a inflorí: Prunus spinosa, Salix alba, fragilis, Russeliana, amygdalina, Prunus insititia, domestica, Avium si Cerarus, Pyrus communis, Malus sylvestris, s. a.

Mesteacenii, fagii si carpinii incepu a infrundí.

Pre la diumetate Maiu se afla vegetatiunea de primavéra la culmea desvoltarei sale, si padurile frundióse suntu mai deplinu infrundite.

In regiunea montana si subalpina incepe desvoltarea vegetatiunei abiá in lun'a lui Maiu. In regiunea alpina suntu numai dóue periode, un'a de primavéra si alt'a de véra. Inceperea de primavéra atârna dela timpulu topirei de néua. Acésta nu apare inainte de Iuniu. In Iuliu si Augustu domnesce vér'a, càndu flor'a e in deplin'a sa desvoltare.

Suntu preste 30 de ani, de càndu me ocupu neintreruptu cu botanic'a, si dela 1854 incóce me aflu parte in Rodn'a-vechia si parte in Naseudu.

In acestu timpu nu amu pregetatu a scrutá flor'a acestui tienutu.

Spre acestu scopu amu intreprinsu parte singuru, si parte in societate cu alti botanici nenumerate escursiuni in tóte partile, si asia amu percursu — potu dice — toti muntii si tóte valile de mai multe ori si in diferite anotimpuri, necrutiandu nici ostenéla nici spese, si mi-amu adunatu unu materialu insemnatu din tóte locurile.

Cu tóte acestea mai multe specii, ba si genuri ce suntu indicate in Enumeratio stirpium in M. Pr. Transsilvaniae de Baumgarten, in dr. Schur Botanische Rundreise in Siebenbürgen (susceputa in Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürg. Vereins für Naturwiss. zu Hermannstadt X. Jahrg. (1859) p. 119—151, in Enumeratio plant. Transsilv. auct. dr. F. Schur, in Flora Transsilv. excurs. auct. Mich. Fuss, precumu si in alte opuri botanice, cá provenitórie pre teritoriulu acestui tienutu, nu le-amu potutu aflá.

Nu voiescu a negá absolutu possibilitatea provenirei unor'a dintre acestea plante, càci se póte fi intemplatu, cá dela timpulu lui Baumgarten incóce unele se fia disparutu cu totulu, si in loculu loru se fia aparutu altele, pre càndu despre alta parte eu insumi cu privire la estensiunea teritoriului se fiu intrelasatu visitarea unoru puncte, séu se fiu trecutu cu vederea unele plante.

Cu tóte acestea, despre alta parte m'amu convinsu deplinu, cà in determinarea mai multoru plante s'au comisu erori invederate, care fàra a se fi coresu, s'au stracuratu in opurile citate mai susu.

Nu potu intrelasá a face aci amintire intre alti botanici, despre dóue persóne, care in timpurile mai recente s'au ocupatu cu deosebita diligintia cu scrutarea florei transilvane, la care apartiene si flor'a acestui tienutu.

Dr. Ferd. Schur este acel'a, care a descoperitu unele specii nóue si prin acést'a a contribuitu insemnatu la imbogatirea florei din acésta provincia. In unele casuri inse a mersu prea departe in specialisare, tractandu de specii distinctive si de acelea plante, care au infaçiosiatu numai modificari de putiena insemnatate, séu si nestatornice abateri dela form'a tipica, si care prin urmare ar puté constituí numai variatiuni.

Celalaltu este Victoru de Janka, unulu dintre cei mai renumiti botanici din monarchi'a austro-ungara, care pre langa ce a descoperitu multe specii nóue de plante in Transilvani'a, in Ungari'a, in Banatu si in peninsul'a balcanica, a delaturatu si incertitudinea in respectulu unoru plante indicate de Baumgarten, inse mai tardiu devenite obiectu de contraversia intre botanicii transilvaneni.

In enumerarea ce urmédiá, amu susceputu tóte acelea plante phanerogame ordinate dupa sistem'a naturala a lui Jussieu, care in opurile botanice, ce 'mi stau la dispositiune le-amu aflatu citate cá provenitórie pre teritoriulu fostului districtu alu Naseudului, precumu si tóte acelea, ce le-amu aflatu eu ori consoçii mei pre acestu teritoriu.

Acelea specii si genuri, despre a caroru esistentia nu amu convingere deplina, le-amu notatu cá atari. La unele amu adausu observarile si descrierile necesarie, basate pre autopsia.

La acelea plante, ce suntu mai rari, ori se afla restrinse numai la unele localitati, ori provinu mai susu de regiunea inferióra, amu indicatu mai apriatu loculu natalu, séu si statiunea, cá cu atàtu mai usioru se se póta orientá cei ce voru voí a botanisá in venitoriu.

Pre langa plantele, ce crescu spontaneu, amu mai susceputu si de cele cultivate sub ceriulu liberu, parte pentru scopu de economia, si parte pentru scopu de medicina, séu si pentru frumseti'a prin gradinile tieraniloru, din motivulu, cá pre venitoriu la casu de lipsa se nu lipsésca datele recerute in acésta privintia.

Deocamdata amu voitu a edá numai flor'a phanerogama. Mai tardiu, déca 'mi va concede timpulu, voiu publicá si enumerarea Cryptogameloru.

Cu acésta ocasiune nu amu intrelasatu a dá locu si numiriloru de plante in limb'a romana.

Acestea numiri le-amu culesu parte din diferite opurí, precumu din lexiconulu in patru limbi edatu in Bud'a 1825, — din Vocabulariulu romano-germanu de Polizu, 1857, — din calendariile edate de G. Baritiu pre anii 1857, 1858 si 1859, care a retiparitu nomenclaturele publicate mai antaiu de dlu Cipariu in „Organulu luminarei“ la a. 1847, — din Enumeratio stirpium in M. Pr. Transsilv. de Baumgarten, si parte de adreptulu si dela poporulu de aci.

Potu dice, cà cu càtu amu aflatu mai multe numiri, cu atàtu s'a aratatu si confusiunea mai mare, pentrucà pre càndu un'a si aceeasi specia are diverse numiri, pre atunci mai multe si diferite specii, ba si genuri au de multe ori totu un'a si aceasi numire.

La multe plante au lipsitu cu totulu numirile in limb'a romana.

Déca voimu a delaturá unu chaosu cá acest'a, si a inaintá literatur'a romana si in acestu ramu la nivelulu sistemului scientificu, urmandu pre popórele cele mai culte din Europ'a: pre francesi, italieni, germani, nu remane altuceva, decàtu a introduce o reforma radicala in nomenclatur'a romana.

O mica incercare amu facutu si eu in acésta privintia prin aceea, cà la plantele cuprinse in acésta enumerare amu datu la fia-care genu o numire generica, si la fia-care specia o numire specifica romana.

Dintre mai multe numiri generice amu alesu un'a, care o amu postpusu immediatu numirei technico-botanice, ér' pre celelalte le-amu pusu in parantesa. In acestu modu amu urmatu si la specii.

Unde nu amu aflatu numiri generice si specifice, amu introdusu atari numiri din nou, acomodandu-me parte dupa terminii technico-botanici, parte dupa nomenclatur'a italiana ori germana si parte dupa esteriorulu séu alte caractere ale respectivei plante.

In fine aflu de lipsa a dá deslusiri si in privinti'a unoru numiri false de munti din acestu tienutu, suscepute mai dintaiu in opulu lui Baumgarten citatu mai susu, care s'au stracuratu si in opurile lui Fuss, Schur si altele.

Baumgarten citéza adeseori in opulu seu doi munti sub numirea de „Ietzilui“ si „Vârfulo-Ietzilui“ si sub numirea de „Dscheammeanie.“

Dupa parerea mea sub numirea de „Ietzilui“ séu „Vârfulo-Ietzilui“ este a se intielege alpele Corongisiu (Schur si Fuss scriu „Koron“, „Koronjis“, „Korondsys“, „Korongisch“).

Alpele Corongisiu se numesce de poporu si „Lazi“ séu „Vêrvulu-laziloru.“

Baumgarten, care dupa cumu se póte presupune, nu a cunoscutu limb'a romana, a auditu dela conducatorii romani cuventulu „Lazi“ si „Vêrvulu-laziloru“; densulu inse ori a intielesu reu, ori a insemnatu falsu acestea numiri in diariulu seu, si astfeliu din Lazi si Vêrvulu-laziloru a devenitu Ietzilui si Vârfulo-Ietzilui.

Acésta parere e spriginita nu numai prin analogia, ci si prin spus'a unoru barbati betrani din Rodn'a-vechia, cari me-au asiguratu, cà ei au insoçitu pre Baumgarten pre muntii Corongisiu, Galati, Putredulu, Stolu si Gémenea, precumu si prin inpregiurarea, cà numirea de Corongisiu nu provine in opulu lui Baumgarten.

Din acésta jurstare a urmatu si acea confusiune, cà in „Flora Transsilvaniae excursoria“ a lui Fuss se afla indicate totu acelea specii cá provenitórie si pre „Vêrvulu-Ietzilui“ si si pre Corongisiu, precumu la Nr. 306, 421, 693, 833, 867, 1156, 1176, 1177, 1180, 1191, 1197, 1314, 1484, 1525, 1552, 1584, 1601, 1609, 1728, 1733, 2012, 2425, 2574 si 2813, pre càndu in realitate se referescu numai la unulu si acelasi munte.

Intielege-se sub numirea baumgarteniana de „Dscheammeanie“ alpele Gémenea, ori alpele Ineu, nu se póte deplinu constatá.

Pentru referirea la alpele Gémenea suntu indiciile analogiei si ale spuseloru conducatoriloru.

Pentru referirea la alpele Ineu este impregiurarea, cà acesta este celu mai inaltu, celu mai aprópe de Rodn'a-vechia si celu mái usioru de suitu, apoi in privinti'a floristica unulu dintre cei mai interesanti si asiá e greu de presupusu, cà Baumgarten nu l'ar fi visitatu, precàndu ceialalti munti, ce stau in continuitate cu acest'a, ba si Ineusiulu in vecinatatea acestuia, nu au remasu nevisitati.

Abreviatur'a opuriloru, la care se face provocare in enumeratiunea secuenta, este urmatórea:

B. Tr. = Enumeratio stirpium in M. Pr. Transsilvaniae, auctore dr. Ioanne Christ. Gottlob Baumgarten, Vindobonae 1816, Tom. III. (Phanerogamia) et Tom. IV. Cibinii 1846 (Cryptogamia).

F. Fl. Tr. = Flora Transsilvaniae excursoria, auctore Michaele Fuss. Cibinii 1866.

S. E. Tr. = Enumeratio plantarum Transsilvaniae, auctore dr. Ioanne Ferdinand Schur. Vindobonae 1866.

Fl. Buc. = Flora der Bucovina, von dr. Franz Herbich. Leipzig 1859.

H. Ban. = Enumeratio plantarum in Banatu Temesiensi, auctore dr. Ioanne Heuffel. Vindobonae 1858.

H. V. = Verhandlungen und Mittheilungen des siebenbürgischen Vereins für Naturwissenschaften zu Hermannstadt.

K. G. B. = Die bisher bekannten Pflanzen Galitziens und der Bucovina von Iosef Armin Knapp. Wien 1872.

M. E. = Enumeratio plantarum phanerogamicarum imperii austriaci universi, auctore Iosepho Carolo Maly. Vindobonae 1848.

N. M. E. = Nachträge zu Maly's Enumeratio plant. phanerogam. imper. austriaci universi, von August Neilreich. Wien 1861.

Fl. N. ö. = Flora von Niederösterreich, von August Neilreich. Wien 1859, II. Bände.

N. Fl. N. ö. = Nachträge zur Flora von Niederösterreich, von dr. August Neilreich. Wien 1866.

Ung. Diagn. = Diagnosen der in Ungarn und Slavonien bisher beobachteten Gefaesspflanzen, welche in Koch's Synopsis (edit. II) nicht enthalten sind, von dr. August Neilreich. Wien 1867.

N. Ung. Slav. = Aufzählung der in Ungarn und Slavonien bisher beobachteten Gefaesspflanzen, Nachträge und Verbesserungen, von dr. August Neilreich. Wien 1870.

N. Veg. Croat. = Die Vegetationsverhältnisse von Croatien von dr. August Neilreich. Wien 1868.

Ö. b. Z. = Oesterreichische botanische Zeitschrift, redigirt von dr. Alexander Skofitz. Wien.

Z. b. G. = Verhandlungen der k. k. zoologisch-botanischen Gesellschaft in Wien.

(Urmeadia insasi enumerarea planteloru.)

Academi'a romana.

Acea societate de ómeni invetiati, un'a din cele mai tinere sub acestu nume in Europ'a, infiintiata sub altu nume in a. 1867, desvoltata sub acest'a de acumu in a. 1879 lucra si ea incetu, in linisce, pe nesimtite, cá tóte societatile scientifice. Vulgului nesimtitoriu i se pare cà ea nu face nimicu. Asiá suntu glótele de càndu lumea, ele ceru se le dai sarindariulu cusutu gat'a, cá se'lu imbrace dumineca; ele nu'si potu imaginá labóre fàra vorba multa in publicu, fàra spectacole, tobe, trimbitie, fanfare, flamure si chiote.

In anulu trecutu mai aparura càteva volume din lucrarile academiei, care inse dincóce de munti nu numai cà au remasu necunoscute, dara si pàna unde au petrunsu, s'au aflatu ómeni fórte usiori, cari fàra a le cetí, au strimbatu din nasu vediendu-le si le-au disu cà suntu desiertatiuni.

Asociatiunei transilvane 'i-ar stá fórte reu, déca nu s'ar ocupá mai de aprópe si seriosu de lucrarile academiei romane. Ne obliga la acésta chiaru program'a Asociatiunei, care pretinde, cá se publicamu „mai inainte de tóte elaborate originale scientifice din diverse ramuri ale sciintieloru"; mai departe: „producte literarie de tóta clasea, ce aparu in ori-ce parte a romanimei si suntu de o adeverata valóre," se fia considerate, „anuntiate si dupa impregiurari recensite."

Nici chiaru organisatiunea academiei romane nu este cunoscuta de dincóce de munti; din acésta causa vomu reproduce aici statutele si regulamentulu academiei, ér' alaturea cu acelea un'a din dissertatiunile tienute in anulu trecutu, despre care nici omulu celu' mai pedantu sau celu mai reutatiosu nu va puté dice, cà nu este un'a din cele mai practice si cà nu ar fi scrisa in interesulu poporului.

Lege

pentru Academi'a romana, promulgata la 29 Martie 1879.

Art. 1. Societatea academica romana, instituita prin decretulu domnescu Nr. 1246 din 26 Augustu 1867, se declara institutu nationalu cu denumirea *Academi'a romana.*

Ea 'si are resiedinti'a in capital'a Romaniei.

Art. 2. Academi'a romana are de scopu cultur'a limbei si a istoriei nationale, a litereloru, a sciintieloru si frumóseloru arti.

Art. 3. Academi'a romana este si remane persóna morale si independente in lucrarile sale de ori-ce natura.

Ea singura se organisédia, isi face regulamente si'si administrédia averea, si presente, si viitóre.

Art. 4. Statulu face Academiei romane o dotatiune anuale fixa de 30,000 lei, care se va inscrie in budgetulu statului.

Din acésta suma, o parte va fi pururea afectata de càtra Academia la acordarea a dóue premie, unulu scientificu si altulu literariu, purtandu denumirile de: premiulu Lazaru si premiulu Heliade Radulescu; fia-care premiu va fi celu puçinu de cinci mii lei.

Art. 5. Societatiei academice se va dá unu locu de càtra statu pentru cladirea unui edificiu alu seu, care se va hotarí prin o anume lege.

Art. 6. Academi'a romana intretîne relatiunile sale cu guvernulu prin ministeriulu culteloru si instructiunei publice.

Statutele

Academiei romane votate in siedinti'a ei din 21 Iuniu (3 Iuliu) 1879.

Partea I.

Organisatiune.

Art. 1. Academi'a romana, in puterea legii promulgate prin inaltulu decretu cu Nr. 749 din 29 Martie 1879, se constitue si se organisédia prin urmatóriele statute.

Art. 2. Academi'a formédia unu corpu unicu, carele se compune din trei sectiuni:

I. Sectiunea literaria,
II. „ istorica,
III. „ scientifica.

Art. 3. Atributiunile si indatoririle sectiuniloru se specifica in modulu urmatoriu:

a) Sectiunea literaria se ocupa cu diversele cestiuni literarie si limbistice, mai alesu cu cele destinate a cultivá limb'a romana, precumu si cu cestiunile de bele-arti; ea face publicatiuni critice si organisédia missiuni lexicografice pentru compunerea unui Dictionariu romanu, care se póta fi dreptariulu limbei; incuragiédia si recomanda spre premiare operele literarie si artistice meritorie, de ori-ce natura.

b) Sectiunea istorica se ocupa cu diversele cestiuni de istoria si de sciintie sociale; culege documente importante, mai alesu atingatórie de istori'a Romaniloru; organisédia missiuni pentru asemenea lucrari; iea initiativ'a pentru explorarea archeologica a tieriloru romane; face publicatiuni, incuragiédia si recomanda spre premiare opere meritorie de istoria si de sciintie sociale.

c) Sectiunea scientifica se ocupa cu lucrarile de sciintie esacte si fisice, care au de scopu utilitatea generale; iea initiativ'a pentru explorarea tieriloru romane, din punctele de vedere geograficu, fisiograficu, agricolu, medicalu si economicu; organisédia missiuni pentru asemenea lucrari; face publicatiuni, incuragiédia si recomanda spre premiare opere meritorie, relative la cunoscinti'a scientifica a tieriloru locuite de Romani.

Art. 4. Academi'a isi esercita activitatea sa, in cerculu prescrisu ei de lege, atàtu prin acte provenite din propri'a ei initiativa, càtu si prin insarcinari, pe care ea se va fi invoitu a le primi dela statu, dela institute. séu dela particulari.

Art. 5. Activitatea Academiei se esercita dupa natur'a acteloru:

séu de càtra intregu corpulu academicu;

séu de fia-care din sectiunile ei in parte;

séu de càtra comissiuni, emanate prin alegere, din sinulu Academiei ori alu sectiuniloru, spre a esecutá lucrari anume determinate;

séu in fine de càtra persóne insarcinate de dens'a cu missiuni speciale.

Art. 6. Pàna la construirea unui edificiu speciale alu seu, Academi'a isi tiene siedintiele in localulu ce'i este destinatu de càtra guvernu in palatulu Universitatii din Bucuresci.

Art. 7. Odata pe anu, in cursu de 25 dile, incepêndu cu trei-dieci dile inainte de Joi'a Pasciloru, (Joi'a patimiloru) Academi'a se intrunesce in sessiune generale.

De competenti'a sessiunei generale, suntu materiele urmatórie:

a) Determinarea subiecteloru de pusu la concursurile ordinarie si estraordinarie;

b) Decisiunile de luatu asupr'a diverseloru premie;

c) Alegerea comissiuniloru care, in cursulu anului, voru cercetá operatele intrate in concursuri, precumu si alte lucrari presentate Academiei;

d) Decisiunile de luatu asupr'a publicatiuniloru, missiuniloru si acuisitiuniloru, propuse de sectiuni;

e) Facerea si modificarea regulamenteloru speciale;

f) Alegerea membriloru Academiei, a membriloru onorari si corespondenti;

g) Receptiunea solemna a membriloru Academiei, alesi in precedent'a sessiune generale;

h) Tienerea de siedintie publice, in interesulu literelor si sciintieloru;

i) Alegerea delegatiunii Academiei, si a oficieloru de sectiuni;

j) Alegerea secretariului generale, a secretariloru de sectiuni si a cassariului-comptabilu;

l) Revisiunea si ratificarea compturiloru din anulu incetatu;

m) Formarea budgetului pe anulu urmatoriu;

n) Primirea donatiuniloru importante si regulamentarea loru;

o) In fine, ori-ce alte cestiuni de interesu generale pentru Academi'a romana.

Art. 8. Academi'a póte fi convocata in sessiune generale estraordinaria, de càtra delegatiunea ei, càndu acést'a, in urm'a unei prealabile comunicatiuni motivate, ce se va adresá tuturoru membriloru Academiei, va fi obtienutu consimtiementulu inscrisu a unei treimi din numerulu loru totalu.

Art. 9. Siedintiele in sessiune generale se potu tiené numai in presenti'a maioritatii absolute a membriloru Academiei.

Art. 10. Decisiunile Academiei. in sessiune generale, se iau de regula cu maioritatea voturiloru membriloru presenti; inse decisiunile relative la alineatele *b*, *d*, *e*, *f*. *j*, *l*, si *m* din art. 7, nu se potu luá decàtu cu dóue treimi din voturile membriloru presenti.

In casu inse de-a nu se puté obtiené dóue treimi la votarea in dóue siedintie consecutive, va fi de ajunsu, in a trei'a siedintia, votulu maioritatii absolute.

Art. 11. Academi'a tiene siedintie ordinarie, odata pe septemana in cursulu anului, afara de vacantiele ce ea isi va determiná si care nu potu trece preste dóue luni in totulu.

Siedintiele ordinarie septemanale se tienu séu de intregulu corpu academicu, séu de sectiuni, séu numai de comissiuni; dilele si órele se voru determiná printr'unu regulamentu in specialu.

Siedintiele ordinarie ale Academiei, ale sectiuniloru si comissiuniloru, se tienu cu numerulu membriloru presenti, ori càti ar fi.

Art. 12. Decisiunile Academiei, in siedintiele ordinarie, atàtu ale intregului corpu, precumu si ale sectiuniloru si comissiuniloru, se potu luá in genere cu maioritatea voturiloru membriloru presenti, atunci inse numai càndu se afla façia celu puçinu o a trei'a parte plus unulu, din membrii Academiei, ai sectiunei séu ai comissiunei.

Art. 13. Siedintiele ordinarie ale Academiei, precumu si cele din sessiunile generale voru fi, parte publice, parte private, dupa decisiunile prealabilu luate de càtra Academia si de càtra sectiuni.

Art. 14. Academi'a publica periodicu Annalele sale, care voru cuprinde atàtu desbaterile si lucrarile ei administrative, càtu si operatele literarie si scientifice, aprobate de dens'a pentru acestu scopu.

Form'a si impartirea acestei publicatiuni se voru determiná printr'unu regulamentu in speciale.

Art. 15. Pe fia-care anu, la finele sessiunii generale, Academi'a isi alege cu maioritate de voturi, dintre membrii sei, unu presiedinte, spre a dirige desbaterile siedintieloru.

Presiedintele va fi secundatu de trei asessori (vice-presiedinti), alesi asemenea, càte unulu din fia-care sectiune.

Fia-care sectiune in parte, isi alege din sinulu ei, pe fia-care anu, la aceeasi epoca, càte unu presiedinte si unu vice-presiedinte speciali, pentru acelasi scopu, aplicatu la siedintiele sectiuniloru.

Presiedintii si vice-presiedintii séu asessorii anuali ai Academiei si ai sectiuniloru nu potu fi realesi mai multu de trei ani consecutivi.

Art. 16. Academi'a isi alege, dintre membri resiedinti in Bucuresci, cu dóue treimi din voturile membriloru presenti in sessiune generale, unu secretariu generale alu Academiei romane, spre a purtá acésta sarcina in timpu de siepte ani.

Asemeni, fia-care sectiune isi alege, pe acelasi terminu, cu dóue treimi din voturile sectiunei, càte unu secretariu de sectiune.

La casuri de necesitate maiore, unulu din secretarii de sectiune inlocuiesce provisoriu pe secretariulu generale in functiunea sa.

Art. 17. Secretariulu generale alu Academiei, intru ceea ce privesce lucrarile de competenti'a intregului corpu academicu, ér' secretarii de sectiune, in ce se atinge numai de operatiunile speciale ale sectiuniloru, regulédia lucrarile pregatitórie pentru desbateri, tienu procesele verbale ale siedintieloru, facu raporturi anuale despre activitatea Academiei si a sectiuniloru, priveghiéza tiparirile Academiei.

Secretariulu generale intretiene, in numele Academiei, tóta corespondenti'a esterna si interna cu autoritatile tierii si cu particularii, intru ceea ce privesce lucrarile literarie si scientifice ale Academiei.

Elu are directiunea imediata a cancelariei academice, de care este respundietoriu.

Secretariulu generale, precumu si secretarii de sectiuni, primescu indemnisari lunarie fixate.

Art. 18. Presiedintele anuale alu Academiei, impreuna cu secretariulu generale si cu cei trei asessori, alesi din sectiuni, formédia delegatiunea Academiei, care o representa in tóte interesele ei administrative si financiarie, façia cu autoritatile si cu particularii.

Art. 19. Inchiaierile delegatiunii se ieau cu maioritatea membriloru sei, in siedintie, pentru a càroru tienere la casu de trebuintia, toti membrii primescu o indemnisare anuale fixata, afara de secretariulu generale.

Art. 20. Academi'a are unu personalu accesoriu pentru lucrarile sale de cancelaria si pentru pastrarea si randuirea colectiuniloru sale (biblioteca, museu, etc.)

Acestu personalu va fi numitu de delegatiune, dupa propunerea secretariului generale.

Numerulu si atributiunile acestui personalu se voru fixá si specificá printr'unu regulamentu, ér' remunerarea lui se va determiná prin budgetele anuale.

Partea II.

Personalulu.

Art. 21. Academi'a romana se compune din treidieci si siese membri, càte doispredièce de fia-care sectiune.

Pe langa acesti'a, Academi'a mai numera:
membri onorari
si membri corespondenti.

Art. 22. Membrii Academiei se alegu pe viétia si numai la casu de vacantia, se procede, in cea mai apropiata sessiune generale, la inlocuirea loru.

Art. 23. Membrii Academiei nu potu fi decàtu romani din ori-ce tiéra, cunoscuti prin operile si activitatea loru literaria séu scientifica.

Art. 24. Fia-care sectiune, cu maioritate de voturi, propune candidatii pentru locurile vacante din sinulu ei; ér' alegerea se face de càtra corpulu intregu alu Academiei, cu dóue treimi din membrii presenti, in sessiune generale.

Art. 25. Receptiunea solemne a membriloru Academiei se face prin lectur'a in publicu, din partea noului alesu, a unui operatu originalu, relativu de preferentia la o ramura óre-care a desvoltarii nationale.

Art. 26. Fia-care membru alu Academiei, alesu pentru un'a din sectiuni, póte fi chiamatu prin maioritatea voturiloru unei alte sectiuni, a face totuodata parte si din aceèa.

Art. 27. Membrii Academiei au dreptulu si datori'a de a participá cu votu decisivu la siedintiele sessiunei generale a Academiei, atàtu in adunarile corpului intregu, càtu si in ale sectiuniloru respective.

Ei ieau parte, dupa putintia, la siedintiele ordinarie, folosindu-se si atunci de indemnisarea (diurn'a) determinata pentru cei ce asista la o siedintia, de ori-ce natura.

Art. 28. Afara de lucrarile literarie si scientifice ce membrii Academiei, din propri'a loru initiativa, voru presentá Academiei, fia-care dintr'ensii este obligatu a indeplini sarcinele personale séu colective ce i se voru dá de càtra corpulu academicu séu de sectíunea sa respectiva.

Art. 29. *Alteti'a Sa Regale Domnulu Romaniloru,* protectoru alu Academiei romane, este presiedintele ei onorariu.

Art. 30. Membrii onorari se alegu de càtra Academia, atàtu dintre romani càtu si dintre straini, fàra numeru determinatu, inse:

séu barbati de litere ori de sciintie, cari s'au distinsu prin operele si activitatea loru in favórea natiunei romane;

séu persóne, care voru fi inlesnitu desvoltarea activitatiei scientifice si literarie a Academiei, prin donatiuni de o valóre insemnata.

Art. 31. Membrii corespondenti se alegu dintre barbatii de specialitate, atàtu romani càtu si straini, ale càroru lucrari potu contribuí la scopurile Academiei.

Art. 32. Membrii onorari si corespondenti se alegu cu dóue treimi din voturile membriloru Academiei presenti, in sessiune generale, in urm'a propunerei a cinci membri.

Art. 33. Membrii onorari si corespondenti au dreptulu de a asiste la siedintiele de corpu ale Academiei, cu votu consultativu, numai intru ceea ce privesce activitatea ei literaria si scientifica.

Partea III.

Averea.

Art. 34. Averea Academiei consista in:

a) Fonduri cu destinatiune speciale;

b) Fonduri cu destinatiune generale.

Art. 35. Venitulu fonduriloru cu destinatiune speciale, si in casurile prescrise de donatori, insesi acele fonduri, se intrebuintiédia conformu dispositiuniloru donatoriloru.

Numai in casulu càndu actele de donatiune n'aru contienea vre-o clausa contraria, sumele ce aru remané eventualu disponibili din aceste venituri si fonduri cu destinatiune speciale, se potu trece la fondurile cu destinatiune generale.

Din veniturile tuturoru fonduriloru cu destinatiune speciale, Academi'a preleva pe fia-care anu, unu quantum de 15 la suta pentru acoperirea speseloru sale generali.

Art. 36. Din veniturile fonduriloru cu destinatiune generale, si din quantulu de 15 la suta prelevatu asupr'a venitului fonduriloru cu destinatiune speciale, se voru efectuá tóte spesele de interesu comunu, precumu indemnisarile de siedintie si inlesnirea caletoriei membriloru la sessiunea generale, publicatiunile comune, retributiunea personalului administrativu, acuisitiuni pentru biblioteca, spese de cancelaria, de materialu, de mobiliaru si ori-ce altele cu caracteru de necessitate comuna.

Art. 37. Sum'a remasa disponibile pe fiasi-ce anu din venitulu fonduriloru cu destinatiune generale, dupa satisfacerea necessitatiloru comune, se va impartí in fia-care anu in sessiunea generale; parte pentru a sporí fondurile cu destinatiune generale: parte intre cele trei sectiuni ale Academiei, in portiuni egale, pentru intempinarea chieltuieleloru necesarie fia-càreia din ele, la indeplinirea atributiuniloru loru, precumu publicatiuni, missiuni, premiari, acuisitiuni de materialu scientificu etc.

Art. 38. Economiele ce ar resultá din alocatiunile anuali ce se facu fia-càrei sectiuni, voru constituí, dupa decisiunea sectiunei respective, fonduri speciale de reserva ale ei, cu destinatiune de aceeasi natura, cá si alocatiunile originarie.

Art. 39. Nici o intrebuintiare de fonduri din partea unei sectiuni nu se póte face fàra de aprobarea Academiei, in sessiune generale.

Art. 40. Academi'a isi face pe totu anulu budgetulu seu de venituri si de spese.

Art. 41. Averea Academiei, compusa din fonduri permanenti, si din venituri anuali, se administrédia de dens'a, prin delegatiune, ai càrei membri suntu solidariu respundietori si care este insarcinata a pune in esecutare dispositiunile budgetului.

Art. 42. Fondurile permanenti ale Academiei si versamintele veniturilor ei periodice, afara de sumele necesarie pentru spesele curenti, se voru pastrá la cass'a de depuneri si consemnatiuni.

Art. 43. Pastrarea si manipularea sumeloru destinate pentru spesele curenti suntu incredintiate in specialu presiedintelui Academiei, precumu si unui cassariu-comptabilu.

Art. 44. Cassariulu-comptabilu alu Academiei va fi numitu, dupa propunerea delegatiunei, de càtra Academia, in sessiune generale, cu dóue treimi din voturile membriloru presenti, avendu densulu si o garantia proportionata cu sumele destinate speseloru curenti.

Dispositiuni generale.

Art. 45. Pentru aplicarea diverseloru dispositiuni generale ale presenteloru statute, Academi'a isi face regulamente speciali, aprobate cu voturile a dóue treimi din membrii presenti in sessiune generale, si care nu se potu modificá, decàtu in aceleasi conditiuni de votare.

Art. 46. Academi'a romana póte modificá aceste statute, dupa necessitatile ce timpulu si impregiurarile voru provocá.

Modificarile inse nu se potu face decàtu asupr'a propunerei a siepte membri si cu votulu aprobativu a dóue treimi din numerulu totalu alu membriloru Academiei.

Déca in dóue siedintie consecutive la intervale de trei dile nu se voru puté intruní dóue din trei parti ale intregului numeru alu membriloru Academiei, la a trei'a siedintia totu dupa intervalu de trei dile, modificarile la statute se voru puté votá cu dóue treimi din membrii presenti.

PARTEA OFICIALA.

Nr. 30/1881.

Procesu verbalu

luatu in siedinti'a din 15 Ianuariu 1880 a comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu.

Presiedinte: Iacobu Bolog'a, vicepresiedinte. Membrii presenti: Paulu Dunc'a, Elia Macelariu, Iosifu St. Siulutiu, Vis. Romanu, B. P. Harsianu, Eugenu Brote, N. P. Petrescu

Secretariu: G. Baritiu.

§. 67. ad. Nr. 270. 1880. Directiunea despartiementului IV. de la S. Sebesiu transmite protocolulu siedintiei comitetului seu din 3/15 Nov. 1880.

Conclusele luate in acea siedintia suntu, pre càtu de pucine, pre atàta demne de tóta atentiunea; càci mai antaiu: comitetulu constata, cà din tóta inteligenti'a acelui despartiementu nimeni nu a voitu se ia asupra'si oficiulu onorificu de notariu, si asiá comitetulu a denumitu pàna la o adunare generala, la propunerea dlui directoru Piso, pre docentele Daniilu Davidu, de notariu.

Intimatulu comitetului centralu din 18. Sept. relativu la studiulu economicu si etnograficu alu poporului, s'a comunicatu in copia la 3 membri din 3 regiuni ale acelui despartiementu, spre a-si face studiile loru si a veni la tempu cu raporturi.

Alu doilea intimatu alu comitetului centralu relativu la espositiune a fostu primitu cu multa placere si s'a decisu a se comunicá cu protopopii ambeloru confesiuni, pre langa rogarea, cá se binevoiésca a insarciná pre preotime prin cerculariu, cá se publice la toti poporenii si se-i indemne la spriginirea acestei idei frumóse. In fine presidiulu trage atentiunea comitetului asupra starei desolate a agentureloru din acestu despartiementu, in care nici pàna astadi nu s'au distribuitu decretele de denumire la càtiva agenti, din cari unii voru fi si repausatu; deci se decide a se numi din nou toti agentii din comunele respective.

— Activitatea desvoltata de càtra comitetulu despartiementului IV. in acea siedintia din 15 Nov. se iea spre placuta sciintia. Incàtu pentru agenturi, comitetulu despartiementului se fia invitatu a transmite la tempulu seu list'a agentiloru denumiti prin comune, càtra comitetulu centrale.

§. 68 ad Nr. 374. 1880. Dlu canonicu Constantinu Papfalvi arata prin adres'a din 12 Decembre, cà Domni'a sa renuntiandu din cause ponderose la functiunea de directoru alu despartiementului XX. din Blasiu, in adunarea tienuta la Sàmcelu in 20 Nov. a. c. in loculu Domniei sale fù alesu directoru dlu canonicu Elia Vlassa.

— Dupa-ce dlu canonicu Elia Vlassa, totu din cause ponderose, nici decumu nu s'a potutu induplecá se accepte functiunea de directoru alu despartiamentului, si prin adres'a din 12 Decembre Nr. 390 a motivatu de ajunsu acea renuntiare a sa; dupa-ce inse despartiementulu nu póte remanea fàra conducatoriu, anume in acésta epoca, in care ni se cere o activitate esceptionala, comitetulu centralu va luá mesuri spre a se implini acelu postu in modu provisoriu. (vedi §. 73. ad Nr. 390.)

§. 69. ad Nr. 376. 1880. Dlu canonicu Constantinu Papfalvi transmite sub dat'a din 14 Dec. 1880., atàtu procesulu verbale alu subcomitetului din siedinti'a de la 7. Nov. càtu si pre alu adunarei generale alu despart. XX., tienute la Sàmcelu in 20 Novembre 1880.

Din acele procese verbali se vede, cà luanduse in discussiune cele doue intimate ale comitetului centrale din 18 Septembre relative la espositiune, si altulu la studiulu economicu si etnograficu, s'au luatu mesuri eficace pentru ajungerea marelui scopu cu espositiunea, insarcinatu fiindu chiar subcomitetulu cu adunarea, clasificarea si inaintarea obiecteloru; ér in ceea ce concerne studiulu economicu si etnograficu, adunarea aflà, cà acela ar fi fórte vastu si decide, cà subcomitetulu se'lu desfaca in partile sale firesci, apoi asiá succesive se'lu dea in desbaterea adunariloru generali ale despartiementului.

In aceeasi adunare s'a luatu in discussiune propunerea dlui Stefanu Popu, de a se infiintiá o reuniune economica. Dupa desbateri indelungate se recunósce in principiu, cà o reuniune de natur'a acelei proiectate ar fi fórte necesaria si salutaria.

Cu privire la alegerea subcomitetului, adunarea si-a intrunitu voturile unanime in personele din cari a fostu compusu comitetulu vechiu, si cari suntu: Dnii I. Antoneli. Dr. I. Ratiu, Al. Blasianu, Lud. Ciato, St. Popu si Elia Chiril'a.

Totu in acea adunare s'au inscrisu 3 membrii ord. nuoi si 10 ajutatori, de la cari au incursu sum'a de 25 fl. v. a.

— Atatu cuprinsulu procesului verbale alu comitetului, càtu si conclusele luate in adunarea despartiementului de la Sàmcelu si dimissiunea vener. directoru Const. Papfalvi, se ieau spre sciintia.

Comitetulu realesu se confirma.

§. 70. ad. Nr. 377 1880. Comissiunea pentru planulu ridicarei unui monumentu in memori'a lui Andreiu Muresianu cere, cá in sensulu decisiunei luate in adunarea generala de la Turd'a, comitetulu se dea ordinile necesarie pentru deschiderea listeloru de colecte.

— Din motivele produse de càtra respectiv'a comisiune, biroulu este insarcinatu a emite de urgentia cerculariu càtra despartieminte in sensulu acest'a.

§. 71. ad Nr. 388. 1880. Dlu cassariu Const. Stezariu cere a i se liquidá v. a. 3 fl. cu care suma a procuratu 6 cóle de cuponi la 6 obligatiuni, dela cari s'au gatatu cuponii vechi.

— Cei 3 fl. a se avisá la cassa spre platire.

§. 72. ad Nr. 389 ex 1880. Aureliu Popescu studentu in cl. VI. reala in Dev'a, substerne indicele scolasticu pe trimestrulu I. 1880/1.

— Se iea spre sciintia.

§. 73 ad Nr. 390 ex 1880. Dlu canonicu Elia Vlassa prin adres'a de dato Blasiu 30 Dec. 1880 arata, cà a renuntiatu in termini nerevocabili la oficiulu de directoru alu despart. XX., oferitu Domniei sale de càtra adunarea generala din Sàmcelu.

— Façia cu dimissiunea vechiului directoru dlu Const. Papfalvi si cu acést'a a dlui Elia Vlassa reverenti'a sa dlu canonicu I. Antoneli in calitatea sa de membru alu comitetului acelui despartiementu, se fia invitatu cu onóre a conduce afacerile despart. XX. in modu provisoriu pàna la alta adunare generala, pre care va binevoi a o convocá la tempu acomodatu, spre a-si alege directoru alu despartiementului.

§. 74. ad Nr. 391 ex 1880. Dlu protopopu I. Petricu directorulu despart. I. (Brasiovu) transmite proto-

colulu din siedinti'a subcomitetului de acolo tienuta in 9 Dec., din care se vede, cà acelasi comitetu a luatu mesuri pentru cá membri ordinari se platésca tacs'a da càte 5 fl., sub care conditiune au apoi se primésca fói'a Asociatiunei „Transilvani'a“ gratis, se ceru inse blanchete de quietantie de la comitetulu centrale. Cu aceea ocasiune dlu Diamandi Manole 'si descoperi vointi'a de a se face membru fundatoru alu Asociatiunei.

In càtu pentru scól'a de tiesutu, destinata a se infiintiá la Sacele, subscriptiunile au ajunsu la sum'a de 1178 fl. v. a. si s'a decisu, cá fia care membru alu comitetului se continue cu colect'a, ér directorulu despartiementului este invitatu a incunosciintiá pre comitetulu centr. despre intentiunea de a pune acea scóla de tiesutu sub auspiciele Asociatiunei, cu acelu adausu, cà la tempulu seu i se va asterne planulu si preliminariulu de spese.

— Cuprinsulu acelui procesu verbalu si alu comitivei dlui directoru din 29 Dec. an. trecutu se ieau spre placuta sciintia; biroulu este insarcinatu a espedá atàtu diplom'a de membru fundatoru pentru dlu Diam. Manole, càtu si blanchete de quietantie; ér cu aceea ocasiune noului membru fundatoru si i se esprime votu de recunoscintia publica.

Relativu la fabric'a de tiesutu, se se astepte inaintarea incóce a planului si preliminariulu de spese, pentru cá acestu comitetu se póta deliberá asupra acelei intreprinderi laudabile in deplina cunoscintia de lucru.

§. 75 ad Nr. 1, 4, 8 si 11. 1881. Redactiunile diarieloru: „Luminatoriulu“ din Timisiór'a, „Biseric'a si scól'a“ din Aradu, „Fói'a scolastica“ din Blasiu, apoi si directiunea tipografiei „G. Lazaru“ dela Gherla ceru a li se transmite la fia-care dupa trebuinti'a ce arata in suma totala 3752 esemplarie din apelulu comitetului centrale, publicatu in scopulu espositiunei nationale.

— Dupa ce din cele 5000 esemplarie tiparite din apelu pàna la ajungerea acestoru cereri la comitetu apucasera a se tramite 3777 esemplarie atàtu la despartieminte càtu si la aprope 200 persóne de distinctiune, din esemplariele remase s'au mai potutu tramite numai la cele 2 Redactiuni din Timisiór'a si Aradu, ér spre a satisface si dorinti'a celorlalte 2 Redactiuni, cumu si a altoru persóne si grupe de inteligentia de ambele secse, se decide a se face din apelu a dou'a editiune, in numeru de 3000 esemplarie, si biroulu este insarcinatu cu esecutarea ei de urgentia.

§. 76. ad 3. 1881. Stefanu Csicso Popu studentu in cl. V. gimn. din Clusiu, stipendistu din fundatiunea „Galiana“ submite indicele de studii si de portare pe periodulu I. 1880/1 cumu si quietantia pentru rat'a a dou'a de 20 fl.

Dupa-ce din indice se cunósce diligenti'a si bun'a portare a stipendistului, rat'a a dou'a de 20 fl. este a se avisá la cassa spre a-i se numerá.

§. 77. ad Nr. 7. 1881. Dlu protopopu I. Papiriu Popu din Iclodulu mare prin scrisórea sa din 5 Ianuariu a. c. cere a-i se transmite atestatulu de consangenitate alu studentelui St. Csicso Popu cu repausatulu preotu fundatoru Galianu, spre a trage la respundere pre autorulu aceluia.

— Precumu alte documente ale altoru suplicanti, asiá si acelu atestatu a trebuitu se se restitue suplicantelui indata dupa ce i s'a votatu respectiv'a bursa. De altmintrea studentelui Stefanu Csicso Popu nu i s'a votatu acelu stipendiu pre temeiulu de consangenitate, càtu mai vertosu pre alu atestatului seu scolasticu, si alu portarei sale laudate de càtra profesori, cu neclintit'a respectare a cuvinteloru testamentului citatu in resolutiunea de dato 7 Decembre 1880 Nr. 349 si 351.

§. 78. ad Nr. 5. 1881. Comitetulu espositiunei propune si cere, cá comitetulu centrale se mijlocésca de la inaltulu gubernu 500 fl. subventiune in favórea espositiunei romane din 15/27 Aug. 1881.

— Dorinti'a comitetului espositiunei se se implinésca cu acea modificare, cà biroulu comitetului centr. are a se adresá in acésta afacere la locurile competente pentru o subventiune de la statu in suma de 2000 fl. v. a.

§. 79. ad Nr. 15. 1881. Dlu canonicu Petru Popu din Lugosiu transmite 10 fl. v. a. cá tacsa de membru ordinariu pe anii 1880 si 1881.

— Se iea spre sciintia si sum'a de 10 fl. s'a transpusu la cassa.

§. 80. ad. Nr. 12. 1881. Se comunica raportulu secretariului despre tiparirea apelului si annecseloru relative la espositiune, cumu si conspectulu espeditiuniloru si alu speseloru postali facute cu acele, in fine conceptele circularieloru si epistoleloru inaintate in acea causa la 18 directiuni ale despartieminteloru, la 10 pretori, 7 Redactiuni, 12 dómne si la alti càtiva barbati de distinctiune, pe unde nu esista despartieminte.

Spesele facute cu acésta ocasiune au fostu 17 fl. 78 cr.

— Aceste lucrari se ieau spre sciintia, ér' sum'a speseloru de 17 fl. 78 cr. este a se coperi din fondulu espositiunei de 700 fl. prin comitetulu aceluia.

§. 81. ad Nr. 29. 1881. Comisiunea esmisa cu ocasiunea ingropatiunei confratelui nostru Dr. Ios. Hodosiu asterne computulu speseloru ingropatiunei, insoçitu de 14 documente.

— Se se dea in revisiunea dloru Bas. P. Harsianu si Vis. Romanu, spre a se poté avisá la cassa pentru plata.

Verificarea acestui procesu verbalu se concrede Domniloru: Dunc'a, Siulutiu si V. Romanu.

I. Bolog'a m. p., v. presiedinte. **G. Baritiu** m. p., secretariu.

Lamu cetitu cu atentiune si nu amu aflatu nimicu de a reflecta la conclusele aduse, si fidelu consemnate.

Sibiiu 18 Ianuariu 1881.

P. Dunc'a m. p. **Siulutiu** m. p. **V. Romanu** m. p.

Dela 15 Ianuarie, comitetulu a mai tienutu siedintia in 28 Februariu st. n. in care s'au pertractatu 13 obiecte; ér' intre aceste au fostu cele mai ponderose procesele verbali luate in adunarile generali ale urmatórieloru despartieminte: XI alu Silvaniei, XX alu Blasiului, VI alu Devei, VII alu Abrudului, precum si o interesanta descriptiune relativa la cestiuni de ale Asociatiunei din districtulu Naseudului. In aceeasi siedintia s'au luatu in discussiune si suplicele celoru 21 de concurenti la 2 ajutórie de càte 25 fl. v. a. dela societatea „Transilvani'a", destinate pentru invetiacei de profesiuni, si s'au votatu la unu invetiacelu de fauraria Dionisiu Georgiu Popu din Basesci in comitatulu Selagiului, si la Ioanu Morariu din comun'a Fofeldea invetiacelu de pantofaria.

Testulu intregu alu procesului verbalu din 28 Februariu se va publicá alaturea cu alte acte in unulu din numerii urmatori.

Mortalitatea.

Ne stau sub ochii nostrii cele mai triste resultate ale numeraturei poporului din tóta Ungari'a si din Transilvani'a. In diece ani lungi, unu sporiu micu, neinsemnatu, numai de 182000. Adeca nicidecumu sporiu, ci scadiementu infricosiatu, pentrucà acésta cifra luata cá sporiu, se póte reduce prea bine la migratiunea necurmata a evreiloru din alte tieri si dupa acestia la germani. Dara unde remane crescerea poporatiunei prin nasceri, fia numai de 1% sau si numai de ½ adeca de una persóna la 200?

In 1 Ianuariu 1870 s'au aflatu in Ungari'a propriu disa 11,117.634 locuitori, éra in Transilvani'a (fàra cele 4 disticte rupte din ea) 2,101.727. Adaugemu la cifrele acestea càte 1% pe fia-care anu si vomu vedea indata, care ar trebui se fia acuma, dupa 10 ani normai numerulu poporatiunei.

Acestu organu alu Asociatiunei nóstre a reflectatu in cei 11 ani ai existentiei sale de mai multe-ori la cifrele statistice ale poporatiunei, a si publicatu studie si tractate statistice si higienice, a trasu paralele intre poporatiunile tieriloru nóstre si ale altoru tieri. Ce póte face mai multu o fóia periodica, ce ese numai de douéori pe luna?

Au facutu altii in acésta materia neasemenatu mai multu, si daca studiele respective ale unui Keleti (alias Klette, renegatu) suntu scrise si publicate cu tendentie politice, cu atàtu au fostu mai sincere ale biuroului statisticu din Bucuresci, relative la poporatiunile tierei loru. In anulu espiratu a esitu dr. med. Felix cu discursulu seu academicu, la care 'i respunse bravulu P. Aurelianu. Curendu dupa aceea se publicà tristulu studiu alu dlui Bibicescu, tristu firesce in resultatele sale, dupa care urmara unii medici, atàtu cristiani cá dr. Istrate, càtu si evrei cá dr. Roth, Mendelsohn etc. De aici resultara critice de diversa valóre, in totu casulu inse folositórie, pentrucà acelea descopere càteva rele sociali cumplite, o stare de barbaria, care nu mai e de suferitu nici pe o dî.

Pàna càndu se voru face studie asupra funesteloru resultate ale numeraturei din 1—10 Ianuariu 1881, executate in Ungari'a si in Transilvani'a, mai tragemu odata atentiunea lectoriloru asupra mesureloru care se discuta in Romani'a in acésta cestiune de viétia intru tóta poterea cuventului. Ne fiindu in stare de a o tractá noi insine pe largu, imprumutamu aci o anticritica scurta, esita in una din foile partidei liberale „Telegrafulu" din Bucuresci, care suna asiá:

Caus'a principala de ce moru romanii mai multu de càtu israelitii.

(Respunsulu meu lui d-rulu Roth).

Dilele acestea au aparutu in diariulu „Romanulu" o mica dare de séma bibliografica despre susu mentionat'a lucrare a d-rului Roth, intitulata „memoriulu asupra causeloru mortalitatii poporatiunei romano-crestine. Citind'o, noi amu fostu intristati cà autorulu acestui articolu n'a relevatu tocmai aceea ce a trebuitu se o faca in calitatea sa de bibliografu. Diariulu „Romanulu" prin lucrarea seriósa a stimabilului seu redactoru I. Bibicescu, a deschisu la noi cestiunea miscarei poporatiunei romane. O cestiune de o gravitate mare; de o gravitate si mai mare, in momentulu càndu s'a respanditu sgomotulu, dedusu din analis'a cifreloru statistice, cà poporulu romanu degenerédia.

D-nulu Bibicescu in oper'a sea intitulata: Miscarea poporatiunei in Romani'a dela 1870 pàna la 1878, ne-a demonstratu cu o evidentia palpabila de poporatiunea relativa a Romaniei. Acest'a a si fostu scopulu lucrarei d-séle. Ca unu adeveratu romanu, acésta descoperire facuta in delungulu noptiloru petrecute in analis'a scrupulósa a unui materialu crudu, pe care nici o mâna pàna la densulu nu l'a atinsu, d. Bibicescu a fostu inspaimentatu de deductiunea facuta, si éta pentru ce elu termina scrierea sea prin aceste cuvinte:

„Facu apelu la toti barbatii cari — la guvernu, in „parlamentu, in presa, se preocupa cu dreptu cuvêntu „de sórt'a Romaniei, se iea in mâna acésta cestiune de unu „interesu nationalu atàtu de mare, se o studieze din „tóte fasele ei, se o caute si se gasésca remediele reului „si se le aplice fàra intardiere. In o cestiune cá acésta, „nepasarea aru fi o vina neertata."

Apelulu facutu de diariulu Romanulu prin pén'a redactorului seu I. Bibicescu, a fostu auditu. Unii — au respunsu la acestu apelu stimulati prin nisce sentimente romanesci, punendu-se la lucru, fàra nici o idea precugetata, fàra nici unu altu scopu, de càtu a sacrificâ (?) deductiunea facuta de càtre diariulu Romanulu si a propune tóte remediele capabile a vindeca reulu; altii — s'au pusu pe lucru, cu unu scopu veditu de a combate, déca nu resultatulu lucrarei susu mentionate, apoi sicuru tendinti'a operei.

Intre cei d'ânteiu mentionamu in primulu locu pe eruditulu nostru dr. C. I. Istrati, care in oper'a sa: O

pagina din istori'a contimporana a Romaniei, nu numai cà a confirmatu in totulu deductiunea facuta de d. I. Bibicescu, ci inca, a adusu unu materialu pretiosu pentru a asterne in façi'a fie-carui romanu, in tóta goliciunea sa, acésta teribila deductiune; cá doctoru in medicina si ca romanu prin sentimente, elu 'si a implinitu cu sântienie sarcin'a pe care 'si au impus'o in acésta lucrare. Nu voiu vorbí aci despre defectele operei sale, care constau in aceea, cà in locu de uniculu remediu radicalu: reorganisatiunea starei actuale economice a tieranului romanu, elu propune nisce paliative si da, in ultimele séle capitole, o polemica cu guvernulu actualu, care n'are loculu seu in o opera de o valóre asiá de mare ca acésta.

Intre cei de alu doilea punemu pe dr. Roth in primulu locu si dupe dênsulu vinu coreligionarii sei dr. Mendelsohn, Finkelstein, etc.

D-rulu Roth a intitulatu cartea sea: Memoriu asupra causei mortalitatiei poporatiunei romano-crescine; ceea ce 'mi da a presunune, cà dr. Roth este convinsu de esistentia in Romani'a de romani necrescini. Noi nu suntemu de acei cari léga *romanismulu cu ortodoxismulu* cu nisce legaturi indissolubile, dar trebue se nu negamu adeverulu dicundu, cà pàna astadi in decursulu istoriei poporului nostru n'amu vediutu romani trecèndu in religiunea mosaica. Déca dr. Roth dorea prin acésta intitulare a cartiei séle se ne amintésca despre impamentenirea catoru-va sute de israeliti, apoi prin acésta impamentenire ei devenindu cetatieni ai Romaniei, n'au devenitu romani de nationalitate.

Amu relevatu acésta, numai pentru a aratá, cà chiaru punendu titlulu cartiei sale dr. Roth avuse dejá, o idea preconceputa.

Ce l'au stimulatu pentru a scrie acésta carte?

Unu singuru lucru. D. Bibicescu in oper'a sa ne au relevatu faptulu, cà in momentulu càndu poporatiunea romana in Romani'a scade, poporatiunea israelita se inmultiesce. Dr. Roth s'a insarcinatu a demonstra causele acestui evenimentu.

Elu ne face a studia cele 5 carti ale Pentateucului, recomandandune frumósele legi hygienice prescrise de Moise poporului israelitu; elu ne dice, analisandu starea miserabila a poporului romanu, cà poporulu nostru este cu totulu lipsitu de sentimentulu conservarei, de ori ce regule hygienice in viati'a domestica si sociala si termina facèndu deductiunea:

„Éta daru adeveratele cause ale statisticei neproportionate intre ambele confessiuni in Romani'a. Pe càndu la locuitorii unei si aceliasi tieri, cari locuescu acelasi solu, respira in aceeasi atmosfera, in fine espusi ambele la aceleasi influintie climatice, telurice, etc. se constata la confesiunea mosaica o statistica normala, adica ca numerulu nascerilorù intrece pe alu deceseloru; pe càndu la crescini, statistic'a este inversa, adica decesele intrecu numerulu nascerilor, faptu care va durá, pàna càndu conditiile igienice nu se voru ameliora.

„Escedentulu deceseloru asupra nascerilorù se manifesta si mai multu la locuitorii comuneloru urbane. E sciutu ca chiaru in orasiele mari ale Romaniei, majoritatea poporatiunii crescine, e departe d'a avea inca simtiulu ajutoriului medicalu. — Fie-care dintre confratii mei îmi va consimti, cà chiaru in capitala, unde s'aru pretinde o cultura mai inaintata de càtu in provincii, suntu multe familii, cari nu tocmai din caus'a lipseloru de midiulóce pecuniare, nu vedu ani intregi unu medicu in cas'a loru".

„Pe càndu déca ne uitamu la Evrei, vedemu o situatiune cu totulu contraria. Conservarea propria este asiá de multu desvoltata, in càtu immediatu la ori-ce maladie chiaru neinsemnata, fie elu celu mai saracu, chiama pe doctoru. Unu faptu cunoscutu de ori-ce medicu practicu in tóta tiér'a, cà are mai multa ocupatiune la locuitorii de confesiune mosaica de càtu la crescini; nu dara din caus'a mai deseloru inbolnaviri la cei d'àntei, dar din causa cà Evreii chiama in totu deauna si la ori-ce maladie pe doctoru.

Asiá dara poporulu romanu, dupa opini'a si convingerea profunda a d-lui Roth, móre si degeneréza numai prin faptulu, cà religiunea sa nu 'i prescrie nisce legi hygienice, càndu poporulu israelitu, avèndu acésta pretiósa moscenire de la Moise, cresce si populéza mereu tiér'a Romanésca asiá, ca loculu golu lasatu de unu Romanu mortu se ocupa de unu israelitu viu.

Acést'a este opiniunea, dicemu noi, a dr. Roth. Diariulu „Romanulu" recomandédia cartea lui comitetului sanitariu dicèndu:

„Ceea ce in societatile antice au facutu religiunile, „in societatea moderna trebue se faca comitetulu de hygiena."

La o carte cu o deductiune ironica cá a doctorului Roth, diariulu Romanulu ne dà unu consiliu de ironia muscatóre. Inchipuiti-ve pe dr. Roth chiamatu intr'o buna diminétia la unu bolnavu din mahala, actualminte inundata de zapada, care se topesce. Intr'o coliba umeda, cu unu aeru infectu, zace unu bolnavu rosu de ferbintiél'a friguriloru. In soba nici o scanteie de focu; patu de paia putrede si umede; bolnavulu e invelitu cu nisce zdrentie, care nu suntu capabile se'lu incaldiésca. Ce are se prescrie dr. Roth acestui bolnavu? O locuintia sanatósa, o plapona calda, o màncare substantiala si càte-va grame de chininum sulfuricum. Nu este óre o ironie acestu consiliu alu doctorului in façi'a miseriei hidóse?

Si cine 'i acelu bolnavu? Acestu bolnavu se numesce poporulu romanu, Intielege-va dr. Roth, ca acolo unde domnesce acésta miserie hidósa, legile hygienice nu potu nimicu. Va fi intielesu diariulu Romanulu, ca comitetulu sanitaru e impotentu facia cu starea actuala a tieranului romanu.

Aci e caus'a depoporatiunei relative a poporului romanu, si nu in lipsa de sentimentu de conservare si de legi hygienice, care dupà disele doctorului Roth, lipsescu poporului romanu.

Ca respunsu personalmente doctorului Roth, 'i voiu dice, ca caracterulu inversu alu cifreloru statistice in pri-

vinti'a israelitiloru consta, nu in ceea ce crede dr. Roth, dar in o causa multu mai mare, intr'o causa puramente economica.

Grosulu poporatiunei israelite consta in bancheri, negustori, zarafi, precupeti, carcimari si vêndiatori de maruntisiuri, samsari etc. pàna la infinitu. Din 400,000 (??) israeliti locuitori ai Romaniei, abia 7 la suta suntu puru si simplu muncitori. Iata pentru israeliti.

Grosulu poporatiunei romane consta in acea massa, care pórta falniculu nume de plugariulu romanu. Iata pentru romani.

Va fi intielesu óre d. Roth, ca aceste doua conditiuni suntu incomparabile; ca calulu, mas'a si o pétr'a nu facu trei, regula pe care o cunósce fie-care scolariu. Pentru a-i dovedi acésta, vomu sfârsi prin unu micu tablou statisticu 1):

D. Röhrich dice, cà la 1000 de insi nascuti, remanu in viatia la ómenii avuti dupe 5 ani: 943, la seraci 605; dupe 10 ani, la avuti: 938, la seraci 408; la 20 ani, la avuti 866, la seraci 506; si la 70 ani, la bogati ajungu 235 de insi, la seraci 15; la 80 de ani la avuti 87, la seraci 7.

Éta respunsulu nostru la tóta cartea d-lui Roth; acestu micu tablou 'i respunde lamuritu, ca nu legile hygienice ale lui Moise scapa pe poporulu israelitu de la degeneratiunea in care se afla poporulu romanu; si nu comitetulu sanitariu ne va scapa din acésta prapastie, in care ne-a adusu istori'a trecutului nostru. A—re.

Nr. 21. E. R.

Publicatiune.

Se aduce prin acésta la cunoscintia, cà pàna la datulu de mai josu s'au infiintiatu comitete locale de espositiune:

1. In Brasiovu, presidentu dlu Diamandi Manole comerciantu;

2. In Satu-lungu (pentru Sacele), presidentu Ioanu Dorca directoru alu scóleloru normale din Satu-lungu (Hosszufalu);

3. In Brescu (pentru Trei-scaune), presidentu Dimitrie Coltofeanu preotu;

4. In Feldiór'a, presidentu Iosifu Morariu invetiatoriu dirigentu la scólele romane;

5. In Becleanu, presidentu Simeonu Moldovanu, invetiatoriu principalu;

6. In Lapusiulu ungurescu, presidentu Vasilie Mustea protopopu;

7. In Desiu, presidentu Gavrielu Manu advocatu;

8. In Sieic'a mare presidentu Nicolau Racotia medicu cercualu;

9. In Mediasiu, presidentu Dionisiu Romanu cancelistu;

10. In Biertanu (Birthelm), presidentu Dionisiu Chendi administratoru ppescu in Siarosiu, post'a ultima Elisabetopole.

Sibiiu, 13 Fauru 1881.

Dela comitetulu espositiunei romane.

P. Cosm'a m. p., pres. **Eugenu Brote** m. p., secret.

Aprópe gratis!

carti de minune eftine mai pe nimicu.

Amoru si dincolo de mormentu. Novela de Ponson du Terail traducere de N. F. Negrutiu. Pretiulu 30 cr.

Bibliotec'a Sateanului romanu. Cartea I. II. III. cuprindu materii fórte interesante si amusante. Pretiulu la tóte trei e 75 cr.

Colecta de recepte din economia, industria, comerciu si chemia, pentru economi, industriari si comercianti. Pretiulu 40 cr.

Apologie. Discussiuni filologice si istorice maghiare, privitórie la romani, invederate si rectificate de dr. Gregoriu Silasi. PARTEA I. Paulu Hunfalvy despre Cronic'a lui Georg. Gabr. Sîncai. Pretiulu 30 cr.

Renascerea limbei romanesci in vorbire si scriere, invederata si apretiata de dr. Gregoriu Silasi. Pretiulu 40 cr.

Ifigeni'a in Aulid'a. Tragedia in 5 acte, dupa Euripide, tradusa in viersuri de Petru Dulfu. Pretiulu 30 cr.

Ifigeni'a in Tauri'a. Tragedia in 5 acte, dupa Euripide, tradusa in viersuri de Petru Dulfu. Pretiulu 30 cr.

Brand'a séu Nunt'a fatala. Schitia din emigrarea lui Dragosiu. Novela istorica nationala. Pretiulu 20 cr.

Elu trebue se se insóre. Novela de Mari'a Schwarz, traducere de N. F. Negrutiu. Pretiulu 25 cr.

Secretele aloru trei nopti séu trei morti vii. Romanu anglesu dupa Frankstein de Pamfiliu J. Grapini. Pretiulu 50 cr.

Romanii la Plevn'a. Dissertatie de dr. A. P. Alessi. Pretiulu 20 cr.

Tóte acestea la olalta se dau abonantiloru cu pretiulu bagatelu de 2 fl. v. a.

A se adresá la Imprimari'a „Georgiu Lazaru" in Gheri'a (Szamosujvár).

Editur'a Asociatiunei transilvane. Redactoru: G. Baritiu. Tipariulu tipografiei archidiecesane.